

Отже, для визначення та розв'язання проблем стабілізації національної економіки, слід реалізувати низку заходів стосовно забезпечення беззбиткової діяльності малого підприємництва. Ефективна діяльність підприємства можлива лише за умов його гнучкості та адаптації до нових умов функціонування. Тому на сьогодні актуальним питанням для бізнесу є пошук тих заходів, впровадження яких дозволить це зробити.

Список використаних джерел:

1. Без людей, грошей та світла // Інтернет-джерело РБК-Україна. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/lyudey-groshey-ta-svitla-k-vizhivae-maliy-1733769973.htm>
2. Блекаути б'ють по малому бізнесу: підприємці працюють на межі та втрачають ресурси // Інтернет-джерело FBC. URL: <https://fbc.biz.ua/news/ekonomika-uk/blekauti-b-yut-po-malomu-biznesu-pidpriyemtsi-pratsyuuyut-na-mezhi-ta-vtrachayut-resursi/>
3. Бізнес на низькому старті: у чому песимізм малих підприємців // Інтернет-джерело Mind. URL: <https://mind.ua/openmind/20223876-biznes-na-nizkomu-starti-u-chomu-pesimizm-malih-pidpriemciv>.

УДК 336.02:502.131.1

Василь КУЗЬ, к.е.н., доцент,
Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича,
м. Чернівці

ПОДАТКОВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Ефективна трансформація інституційного середовища передбачає створення сприятливих умов для досягнення цілей сталого розвитку, зокрема скорочення нерівності, сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню та інноваціям, формування стійкої інфраструктури, забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва тощо. У контексті наведених змін важливе значення мають податкові інструменти, що активуються в межах організаційних, методичних і методологічних складових процесу виконання суб'єктами господарювання покладених на них податкових обов'язків.

Податки є одним із базових елементів, які для різних рівнів національної економіки визначають особливості економічної політики та фінансової моделі. Завдяки їх функціям забезпечується виконання фіскальних, регулюючих, розподільчих, контрольних і соціальних завдань. Вплив оподаткування на суспільні процеси в основному реалізуються через дві функції, фіскальну та регулюючу. Фіскальна функція податків націлена на регламентоване акумулювання фінансових ресурсів для фінансування

бюджетних програм на загальнодержавному та місцевому рівнях. «Регулююча функція податків спрямована на створення передумов для прямого чи опосередкованого впливу на економічні процеси, економіку галузі чи регіону, активізацію чи пасивацію провадження певних видів діяльності, забезпечення захисту окремих груп економічних суб'єктів тощо» [1, с. 140]. Таким чином, податковий механізм дозволяє створити передумови для досягнення цілей сталого розвитку.

Національною стратегією доходів до 2023 року [2] визначені ключові орієнтири розвитку податкової системи, передбачається її реформування через удосконалення процедур податкового адміністрування, забезпечення потенціалу задоволення фіскальних потреб, економічного зростання через зменшення нерівності та неефективності економічних процесів. Ідентифікація стратегічних цілей системи оподаткування спрямована на забезпечення фіскальної стабільності у керований і сталий спосіб на противагу довільним і непослідовним реформам. Для виконання поставлених завдань цілком раціональним є розгляд цілей сталого розвитку [3] в якості ключових проміжних і кінцевих індикаторів і критеріїв стану реформування податкової системи.

Основними податковими інструментами, які впливають на досягнення цілей сталого розвитку є самі податки (запровадження або ж скасування), їх елементи, механізм оподаткування, податкові пільги тощо. Ефективна система оподаткування створює сприятливе середовище для підприємництва, стимулює розвиток інноваційних секторів економіки та сприяє підвищенню рівня зайнятості, що дозволяє стверджувати про участь податкових інструментів у сприянні поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці. Системність та послідовність податкової політики дозволяє досягти стану макрофінансової стабільності. Ефективна податкова система забезпечує одночасне збільшення фіскальної спроможності та зростання ділової активності, що дозволяє досягти цілі партнерства заради сталого розвитку. Раціональна податкова політика завдяки прозорому адмініструванню та податковим пільгам виступає активним інструментом залучення інвестицій та впровадження інновацій.

Для досягнення цілей скорочення нерівності в доходах, подолання бідності, забезпечення належної якості медичних послуг, освіти та продовольчої безпеки необхідно здійснювати соціально-орієнтовані податкові заходи, що передбачає активне застосування інструментів пільгового оподаткування виробництва критично важливої продукції та послуг. У свою чергу побудова відкритого суспільства не можлива без ефективного обміну податковою інформацією, що забезпечить зменшення корупційних ризиків і раціональність використання бюджетних ресурсів, підвищить рівень довіри платників податків до контролюючих органів.

Активне запровадження екологічних і акцизних податків стимулює суб'єктів господарювання та громадськість переходити на відновлювальні

джерела енергії, модернізувати обладнання, впроваджувати технології замкнутого циклу, зменшувати споживання продукції неекологічного виробництва та шкідливих продуктів, що сприятиме досягненню цілей доступу до сучасних джерел енергії, забезпеченню переходу до раціональних моделей виробництва та споживання, а також боротьбі зі змінами клімату.

Отже, цілі сталого розвитку передбачають відхід від практики мінімізації податкового навантаження за будь-яких умов до обрання моделі справедливого оподаткування, яка передбачає встановлення оптимальності між об'єктами оподаткування та величиною податкових зобов'язань, сплату податків там де реально створюється додана вартість, обрання системи оподаткування, яка відповідає стратегічним цілям розвитку суб'єктів господарювання, уникнення адаптації діяльності під критерії отримання податкових пільг, застосування пільгового оподаткування для суспільно значущих видів діяльності тощо.

Список використаних джерел:

1. Кузь В.І. Податки як інструмент управління: аналіз функціонального аспекту. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2025. Вип. 4(19). С. 137-143.
2. Про схвалення Національної стратегії доходів до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 р. №1218-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhhvalennia-natsionalnoi-strategii-dokhodiv-do-2030-s1218-271223> (дата звернення: 13.02.2026).
3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. №722/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> (дата звернення: 16.02.2026).

УДК 658.15:330.34

Наталія МАРУСЯК, к.е.н., доцент,
Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича,
м. Чернівці

АДАПТИВНИЙ ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Сучасне економічне середовище України характеризується високим рівнем волатильності, що зумовлено війсьними діями, руйнуванням логістичних ланцюгів, інфляційними процесами та енергетичною кризою. За таких умов традиційні жорсткі моделі фінансового управління втрачають ефективність, оскільки не забезпечують своєчасного реагування на раптові зміни зовнішнього середовища. Це зумовлює об'єктивну необхідність